

**PROFESIJAS STANDARTS
MŪZIKAS UN SKATUVES MĀKSLA**

**BALETDEJOTĀJA
PROFESIONĀLĀS KVALIFIKĀCIJAS PRASĪBAS**

1. Profesionālās kvalifikācijas nosaukums, kvalifikācijas līmenis, prasības izglītībai	
Baletdejojotājs (Profesiju klasifikatora kods 2653 04)	Kvalifikācijas līmenis: Ceturtais profesionālās kvalifikācijas līmenis (4. PKL)
	Prasības attiecībā uz iepriekš iegūto izglītību: Nav
2. Profesionālās kvalifikācijas daļas un profesionālās kvalifikācijas prasības attiecībā uz specializāciju un saistītu profesionālo kvalifikāciju	
Prasības attiecībā uz darba tirgū atpazīstamu kvalifikācijas daļu: Nav	
Profesionālās kvalifikācijas specializācijas: Nav	
Saistītās profesionālās kvalifikācijas, kvalifikācijas līmenis: Nav	
3. Profesionālās darbības pienākumu un uzdevumu kopsavilkums	
Baletdejojotājs ir kvalificēts speciālists, kurš pilnībā pārvalda klasiskās dejas tehniku un pārvalda citus dejas stilus. Baletdejojotājs strādā profesionālā baleta kompānijā un aktīvi un atbildīgi iesaistās radošā procesā ar horeogrāfu un individuāli vai dejojotāju grupā veic horeogrāfa dotos uzdevumu. Baletdejojotājs piedalās klasiskā un laikmetīgā baleta izrādēs vai priekšnesumos. Baletdejojotāja pienākumi un uzdevumi: 3.1. Baletdejojotāja darba organizēšana: 3.1.1. Apzināt darba vides apstākļus; 3.1.2. Plānot kvalitatīvam darbam nepieciešamo dienas kārtību; 3.1.3. Regulāri veikt fiziskos u.c. vingrinājumus, uzturot savu fizisko formu; 3.1.4. Uzņemties atbildību par savu veselības stāvokli, lai varētu pilnvērtīgi veikt savus darba pienākumus.	

3.2. Baleta repertuāra sagatavošana:

- 3.2.1. Piemērot klasiskā un laikmetīgā baleta metodiku profesionālajā darbībā;
- 3.2.2. Sagatavot lomu, ievērojot repetitora un horeogrāfa ieceru un norādes;
- 3.2.3. Sadarboties ar repetitoru baleta repertuāra apguves un ar horeogrāfu jauniestudējuma gaitā.

3.3. Izrādes vai priekšnesuma, repertuāra vai lomas īstenošana (uzstāšanās):

- 3.3.1. Dejojot izrādēs, pastāvīgi nodrošinot augstvērtīgu izpildījuma kvalitāti;
- 3.3.2. Muzikāli izpildīt horeogrāfisko tekstu;
- 3.3.3. Reaģēt neparedzamās situācijās;
- 3.3.4. Ievērot skatuves un aizskatuves ētiku.

3.4. Atbildība par izrādei nepieciešamo resursu sagatavošanu un pielietojumu:

- 3.4.1. Izmantot izrādei nepieciešamos kostīmus un sagatavot un izmantot izrādei nepieciešamos apavus;
- 3.4.2. Pārzināt grima un matu sakārtojuma lietošanas principus un tam nepieciešamos piederumus;
- 3.4.3. Lietot baleta aksesuārus un rekvizītus;
- 3.4.4. Ievērot darba drošību ar specifiskiem aksesuāriem un rekvizītiem un darboties specifiskā darba vidē.

3.5. Profesionālās darbības vispārējo pamatprincipu, darba un vides aizsardzības prasību ievērošana:

- 3.5.1. Ievērot darba, vides un civilās aizsardzības prasības;
- 3.5.2. Ievērot darba attiecībās darba tiesisko attiecību normas;
- 3.5.3. Ievērot sociālās un pilsoniskās atbildības principus;
- 3.5.4. Lietot valsts valodu;
- 3.5.5. Pārvaldīt vismaz vienu svešvalodu;
- 3.5.6. Lietot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas;
- 3.5.7. Pastāvīgi pilnveidot savu personību un profesionālo kvalifikāciju.

4. Profesionālās darbības pienākumu un uzdevumu izpildei nepieciešamā PROFESIONĀLĀ kompetence					
Nr.p. k.	Uzdevumi	Prasmes	Profesionālās zināšanas	Kompetence (kvalifikācijas līmenis)	
Baletdejojāja darba organizācija					
4.1.	Apzināt darba vides apstākļus	Izvērtēt darba vides specifiku (teātra ēka, brīvdabas estrāde u.c.)	<u>Priekšstata līmenī</u> Teātra darba specifika	Spēja apzināt darba vides apstākļus	4. LKI līmenis
		Pielāgoties darba videi	Zināšanas par teātra darba prasību veidiem, metodēm <u>Izpratnes līmenī</u> Teātra kā darba vides pārzināšana Teātra ēkas funkcionēšana		
4.2.	Plānot kvalitatīvam darbam nepieciešamo dienas kārtību	Apzināt darba apjomu	<u>Izpratnes līmenī</u>	Spēja plānot kvalitatīvam darbam nepieciešamo dienas kārtību	4. LKI līmenis
		Precizēt darba izpildes nosacījumus un termiņus (kalendāru)	Laika menedžmenta pārvaldības pamatprincipi		
		Plānot savu dienaskārtību atbilstoši darba devēja noteiktajam darba grafikam	Sadarbības prasmes Lietišķās etiķetes pamati <u>Lietošanas līmenī</u>		
		Pielāgot un izstrādāt savu kalendāro plānu atbilstoši darba devēja noteiktajam sezonas darba grafikam	Digitālās prasmes Baletdejojāja darba specifikai un repertuāram un tam atbilstošo treniņstundu un mēģinājumu plānošanas principi		
		Apkopot un strukturēt darba devēja sniegto informāciju par darba procesu	Pašorganizācija un savu resursu plānošana		

4.3.	Regulāri veikt fiziskos u.c. vingrinājumus, uzturot fizisko formu	Regulāri veikt klasiskās dejas treniņstundu	<u>Izpratnes līmenī</u> Skeleto muskulārā saikne ar kustību izpildi (muskuļu mobilitāte, elastība, tonuss, jutība u.c.) <u>Lietošanas līmenī</u> Fizisko noturību veicinoši vingrinājumi Baletdejojāja fiziskās sagatavotības prasības Spēka vingrinājumi Elpošanas vingrinājumi Ķermeņa iesildīšanās un atšildīšanās metodes Ķermeņa atbrīvošanās metodes Koncentrēšanās metodes	Spēja regulāri veikt fiziskos u.c. vingrinājumus, uzturot fizisko formu	4. LKI līmenis
		Veicināt fizisko noturību			
		Novērtēt savu fizisko noturību un izvēlēties atbilstošus vingrinājumus tās uzlabošanai			
		Iesildīties un atšildīties (pirms un pēc fiziskās slodzes)			
4.4.	Uzņemties atbildību par savu veselības stāvokli, lai varētu pilnvērtīgi veikt savus darba pienākumus	Sekot līdzi savam veselības stāvoklim	<u>Izpratnes līmenī</u> Personiskā veselības stāvokļa novērtēšana un uzturēšana Veselīgs dzīves veids Pamatvajadzības veselīgai ķermeņa funkcionēšanai (miegs, ēdiens u.c.)	Spēja uzņemties atbildību par savu veselības stāvokli, lai varētu pilnvērtīgi veikt savus darba pienākumus	4. LKI līmenis
		Izvērtēt sava veselības stāvokļa atbilstību konkrētajam darba uzdevumam			
		Sadarboties ar veselības nozares speciālistiem (fizioterapeits, ģimenes ārsts u.c.)			
		Analizēt informāciju par pieejamajiem veselības pakalpojumiem un speciālistiem			

		Veikt regulāras veselības pārbaudes			
		Apzināties profesijas ietekmi uz ķermeni			
Baleta repertuāra sagatavošana					
4.5.	Piemērot klasiskā un laikmetīgā baleta metodiku profesionālajā darbībā	Analizēt klasiskās dejas un laikmetīgās dejas informācijas avotus Analizēt klasiskās dejas darbus Gūt starptautisku pieredzi, piedaloties starptautiskās meistarklasēs, semināros un profesionālajā pilnveidē Patstāvīgi apgūt aktuālo repertuāru, ievērojot horeogrāfa prasības un ieceres Dejot partnerībā, grupā un individuāli, uz klausot horeogrāfa un repetitora norādījumus Izpildīt dažādus dejas veidus (klasisko deju, raksturdeju, laikmetīgo baletu, vēsturisko deju u.c.)	<u>Priekšstata līmenī</u> Analīzes metodes Kultūras tendences Latvijas un pasaules kontekstā Klasiskās dejas darbības tendences pasaules mākslas vēstures kontekstā Latvijas baleta dejas vēsture un tās attīstība Laikmetīgā un klasiskā baleta jaunākās tendences <u>Izpratnes līmenī</u> Klasiskās dejas metodika Raksturdejas metodika Vēsturisko deju metodika	Spēja piemērot klasiskā un laikmetīgā baleta metodiku profesionālajā darbībā	4. LKI līmenis
4.6.	Sagatavot lomu, ievērojot repetitora	Izstrādāt lomas konceptuālo pamatojumu saskaņā ar horeogrāfa uzdevumu	<u>Priekšstata līmenī</u> Kostīmu vēsture	Spēja sagatavot lomu, ievērojot režisora un horeogrāfa ieceri un norādes	4. LKI līmenis

	un horeogrāfa ieceri un norādes	Pielietot dažādus informācijas ieguves avotus Apzināt horeogrāfa ieceri Pārvaldīt mīmiku Pārvaldīt žesta mākslu Atbilstoši lietot komēdijas un traģēdijas izteiksmes līdzekļus	Mūzikas vēsture Literatūras vēsture <u>Izpratnes līmenī</u> Baletu libreti <u>Lietošanas līmenī</u> Aktieru meistarība		
4.7.	Sadarboties ar repetitoru baleta repertuāra apguves un ar horeogrāfu jauniestudējuma gaitā	Ievērot horeogrāfijas oriģinālo tekstu Apgūt klasiskā un laikmetīgā baleta soļus, kustības un kombinācijas Izpildīt uzdotos dejas uzdevumus atbilstoši horeogrāfa iecerei Darba procesā ievērot dejas un skatuves kultūru Veidot pozitīvu saskarsmi iestudējuma gaitā Būt klātesošam darba procesā Improvizēt	<u>Izpratnes līmenī</u> Attiecīgā baleta saturs <u>Lietošanas līmenī</u> Efektīvas un pozitīvas saskarsmes un sadarbības paņēmieni Improvizācijas tehnikas Iztēle un radošums Koncentrēšanās un iesaiste	Spēja sadarboties ar repetitoru baleta repertuāra apguves un ar horeogrāfu jauniestudējuma gaitā	4. LKI līmenis
Izrādes vai priekšnesuma, repertuāra vai lomas īstenošana (uzstāšanās)					
4.8.	Dejot izrādēs, patstāvīgi nodrošinot	Orientēties izrādes darbības telpā, scenogrāfijā un gaismas principu lietojumā	<u>Izpratnes līmenī</u> Skatuves mehānismu darbības tehniskie pamatprincipi	Spēja dejot izrādēs, patstāvīgi nodrošinot augstvērtīgu izpildījuma kvalitāti	4. LKI līmenis

	augstvērtīgu izpildījuma kvalitāti	Sadalīt savus fiziskos resursus un izturību kvalitatīvam sniegumam	<u>Lietošanas līmenī</u> Klasiskā un laikmetīgā baleta tehnika		
		Ievērot horeogrāfiju un dejas tehnikas izpildes precizitāti	Divdejas tehnika		
		Saglabāt lomas koncepciju izrādes laikā	Raksturdeju tehnika Aktieru meistarības tehnika		
		Prezentēt sevi profesionālajā darbībā	Saskarsmes kultūra Skatuves ētika		
4.9.	Muzikāli izpildīt horeogrāfisko tekstu	Orientēties klasiskajā mūzikā un mūzikas teorijā	<u>Priekšstata līmenī</u> Mūzikas teorija	Spēja muzikāli izpildīt horeogrāfisko tekstu	4. LKI līmenis
		Pārzināt taktismērus	<u>Lietošanas līmenī</u>		
		Orientēties muzikālajā partitūrā	Ritms un temps		
		Pārzināt mūzikas terminoloģiju	Profesionālā sadarbība ar kolēģiem		
		Pārzināt attiecīgā baleta muzikālo materiālu			
		Sadarboties ar diriģentu un koncertmeistaru			
4.10.	Reaģēt neparedzamās situācijās	Atbildīgi novērtēt situāciju, pieņemot lēmumus uz skatuves	<u>Priekšstata līmenī</u> Neparedzamu apstākļu klātbūtnes (situācijas maiņa uz skatuves) apzināšana	Spēja reaģēt neparedzamās situācijās	4. LKI līmenis
		Būt atvērtam neparedzētām situācijām	<u>Izpratnes līmenī</u>		
		Mazināt traumas fiziskā riska situācijās	Psiholoģiskā noturība		

			<u>Lietošanas līmenī</u> Kritiskā domāšana Reakcija neparastās situācijās uz skatuves		
4.11.	Ievērot skatuves un aizskatuves ētiku	Ievērot profesionālās ētikas normas kā uz skatuves, tā aizskatuvē	<u>Izpratnes līmenī</u> Skatuves un aizskatuves tehniskais iekārtojums savai drošībai un izrādes kvalitatīvai norisei <u>Lietošanas līmenī</u> Profesionālā ētika	Spēja ievērot skatuves un aizskatuves ētiku	4. LKI līmenis
		Rēķināties ar teātra mehānismu, apgaismojuma un elektrības ierīču, kulišu u.c. darbības specifiku			
		Izturēties ar cieņu pret sevi, skatītāju, kolēģiem u.c.			
Atbildība par izrādei nepieciešamo resursu sagatavošanu un pielietojumu					
4.12.	Izmantot izrādei nepieciešamos kostīmus un sagatavot un izmantot izrādei nepieciešamos apavus	Ievērot kostīma lietošanas principus	<u>Priekšstata līmenī</u> Mākslas vēsture <u>Izpratnes līmenī</u> Zināšanas par sava ķermeņa estētiku <u>Lietošanas līmenī</u> Dejas kostīmu lietošanas specifika Puanšu sagatavošana Puanšu un citu dejas apavu lietošana Pēdas anatomija	Spēja izmantot izrādei nepieciešamos kostīmus un sagatavot un izmantot izrādei nepieciešamos apavus	4. LKI līmenis
		Sagatavot un lietot deju apavus			

4.13.	Pārzināt grima un matu sakārtojuma lietošanas principus un tam nepieciešamos piederumus	Uzklāt un noņemt skatuves grimu	<u>Izpratnes līmenī</u> Sejas ādas stāvokļa novērtēšana Grims un tā uzklāšanas tehnoloģijas Matu sakārtojums Parūkas un to lietojums	Spēja pārzināt grima un matu sakārtojuma lietošanas principus un tam nepieciešamos piederumus	4. LKI līmenis
		Veidot matu sakārtojumu atbilstoši izrādes stilistikai			
4.14.	Lietot baleta aksesuārus un rekvizītus	Lietot dažādus aksesuārus un rekvizītus (kastaņetes, vādekļi, apmetņi u.c.)	<u>Lietošanas līmenī</u> Iemaņas dažādu aksesuāru un rekvizītu izmantošanā	Spēja lietot baleta aksesuārus un rekvizītus	4. LKI līmenis
4.15.	Ievērot darba drošību ar specifiskiem aksesuāriem un rekvizītiem un darboties specifiskā vidē	Atbilstoši izrādes vajadzībām un darba drošībai pareizi lietot specifiskus aksesuārus un rekvizītus (zobenus, floretes, nažus u.c.)	<u>Lietošanas līmenī</u> Koncentrēšanās Reakcija Līdzsvars Psihiskā noturība Iemaņas dejas rekvizītu izmantošanā	Spēja ievērot darba drošību ar specifiskiem aksesuāriem un rekvizītiem un darboties specifiskā vidē	4. LKI līmenis
		Izpildīt horeogrāfa uzdevumu netipiskos apstākļos (augstums, šaura telpa, paceļamie mehānismi, tumsa, dūmi, ūdens u.c.)			
		Pielāgoties mazāk ierastai dejas videi (cits grīdas slīpums, cita grīdas faktūra, brīvdabas estrāde u.c.)			

5. Profesionālās darbības pienākumu un uzdevumu izpildei nepieciešamā VISPĀRĒJĀ kompetence					
Nr.p. k.	Uzdevumi	Prasmes	Profesionālās zināšanas	Kompetence (kvalifikācijas līmenis)	
Vispārējie pienākumi					
5.1.	Ievērot darba, vides un civilās aizsardzības prasības	Organizēt savu darba vietu atbilstoši darba aizsardzības prasībām un ietekmei uz veselību	<u>Priekšstata līmenī</u> Darba aizsardzības normatīvie akti	Spēja ievērot darba, vides un civilās aizsardzības prasības	4. LKI līmenis
		Strādāt videi draudzīgi	Ugunsdrošības normatīvie akti		
		Racionāli izmantot nodotos resursus lietošanā	Elektrodrošības normatīvie akti Vides aizsardzības normatīvie akti		
		Rīkoties atbilstoši ugunsdrošības, elektrodrošības un civilās aizsardzības noteikumiem	Civilās aizsardzības noteikumi Darba vides riska faktori		
		Sniegt pirmo palīdzību	Darba apstākļi un cilvēka veselība kā dzīves kvalitātes nosacījums Drošas darba vides nosacījumi Pirmā palīdzība un rīcība ārkārtas situācijā		
5.2.	Ievērot darba attiecībās darba tiesisko attiecību normas	Piemērot Darba likumu un citus normatīvos aktus, kas regulē darba tiesiskās attiecības	<u>Priekšstata līmenī</u> Darba devēja un darbinieka tiesības, pienākumi un atbildība	Spēja ievērot darba attiecībās darba tiesisko attiecību normas	4. LKI līmenis
		Ievērot darba devēja un darbinieka pienākumus un attiecības	Darba tiesisko attiecību normatīvie akti		

		Ievērot darba vietas darba kārtības noteikumus un iekšējos normatīvos aktus	Darba līgums Darba likums Darba kārtības noteikumi un iekšējie normatīvie akti		
		Ievērot konfidencialitāti	Autortiesību likums		
		Pārzināt autortiesības savā profesionālajā darbībā	AKKA/LAA un tās darbība Personas datu aizsardzība		
5.3.	Ievērot sociālās un pilsoniskās atbildības principus	Apzināties savu atbildību sabiedrības attīstībā	<u>Priekšstata līmenī</u> Tiesiskās attiecības	Spēja ievērot sociālās un pilsoniskās atbildības principus	4. LKI līmenis
		Identificēt un ievērot pilsoniskās tiesības	Indivīda tiesības, pienākumi un atbildība		
		Pildīt pilsoņa pienākumus	Pilsoniskās sabiedrības būtība		
		Veikt darba pienākumus atbilstoši baletdejojāja profesionālās ētikas principiem	Ētikas pamatprincipi		
5.4.	Lietot valsts valodu	Sazināties valsts valodā	<u>Lietošanas līmenī</u>	Spēja lietot valsts valodu	4. LKI līmenis
		Veikt saraksti valsts valodā	Valsts valodas kompetents lietojums mutiski un rakstiski		
		Lasīt valsts valodā	Publiskā runa		
5.5.	Pārvaldīt vismaz vienu svešvalodu (angļu valodu)	Sazināties mutiski un rakstiski angļu valodā kā darba valodā	<u>Izpratnes līmenī</u> Starpkultūru mijiedarbība	Spēja pārvaldīt vismaz vienu svešvalodu (angļu valodu)	4. LKI līmenis
		Lietot profesionālo terminoloģiju franču un angļu valodā	<u>Lietošanas līmenī</u> Vārdu krājums angļu valodā Angļu valodas lietojums saziņai		

			Profesionālā terminoloģija franču un angļu valodā		
5.6.	Lietot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas	Lietot datoru un biroja tehniku	<u>Izpratnes līmenī</u> Datoru drošības programmas Datu aizsardzība Normatīvie akti informācijas tehnoloģiju jomā Informācijas sistēmu drošība	Spēja lietot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas	4. LKI līmenis
		Izmantot lietojumprogrammu, sagatavojot dokumentus pēc parauga	<u>Lietošanas līmenī</u> Datora darbības un lietošanas principi Biroja tehnikas lietošanas principi Lietojumprogrammas dokumentu sagatavošanā		
		Sazināties, izmantojot informācijas un komunikācijas tehnoloģijas			
		Izmantot datora lietošanas drošības programmas			
		Lietot informācijas datu nesējus			
5.7.	Pastāvīgi pilnveidot savu personību un profesionālo kvalifikāciju	Interesēties par dejas attīstības procesiem un jaunumiem nozarē	<u>Izpratnes līmenī</u> Personības izaugsmes psiholoģija Cilvēka un dabas vides vienotība	Spēja pastāvīgi pilnveidot savu personību un profesionālo kvalifikāciju	4. LKI līmenis
		Mērķtiecīgi piedalīties kultūras dzīves norisēs	<u>Lietošanas līmenī</u> Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana Pašvadīta mācīšanās Pašizziņas principi Emociju pārvaldība un vadīšana		
		Plānot savu profesionālo pilnveidi, novērtējot savas profesionālās zināšanas, prasmes un līdzšinējo pieredzi			

			Profesionālās karjeras izaugsme un tās nozīme Profesionālās karjeras izaugsmes plānošana		
--	--	--	---	--	--

Vispārīga informācija	
Profesionālās kvalifikācijas prasību iesniedzējs	Latvijas Nacionālais kultūras centrs - Gunta Bāliņa - Latvijas Kultūras akadēmijas profesore, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas Horeogrāfijas katedras docētāja; - Regīna Kaupuža - Latvijas Baleta un dejas ģildes priekšsēdētāja, klasiskās dejas pedagoģe, horeogrāfe; - Agnese Andersone - MIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" struktūrvienības Rīgas Baleta skola vadītāja, klasiskās dejas pedagoģe; - Lauma Berga - MIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" struktūrvienības Rīgas Baleta skola vadītāja vietniece attīstības jomā, baleta tehnikas pedagoģe; - Baiba Beinaroviča - Latvijas Nacionālā kultūras centra Kultūrizglītības nodaļas vecākā referente.
Profesionālās kvalifikācijas prasību ekspertu darba grupa	- Lolita Rūsiņa - Kultūras ministrija, Kultūrpolitikas departaments, eksperte; - Elita Barisa – Latvijas Nacionālais kultūras centrs, Kultūrizglītības nodaļas izglītības sistēmas eksperte; - Gunta Bāliņa - Latvijas Kultūras akadēmijas asociētā profesore, Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas Horeogrāfijas katedras docētāja, eksperte/iesniedzēja; - Baiba Beinaroviča – Latvijas Nacionālā kultūras centrs Kultūrizglītības nodaļa, vecākā referente /iesniedzēja; - Viktorija Jansone – Latvijas Operas un baleta teātris, repetitore, eksperte; - Ludmila Vikanova – Latvijas Kultūras darbinieku arodbiedrība, eksperte, Latvijas Teātra darbinieku savienība, Baleta studija "Rondo" vadītāja; - Inese Paudere - Valsts izglītības satura centrs Izglītības satura departaments Izglītības satura atbalsta nodaļa, vecākā eksperte.
NEP atzinums par profesionālās kvalifikācijas prasībām	13.04.2023.
Profesionālās kvalifikācijas prasību saskaņošana PINTSA	09.08.2023.
Iepriekš saskaņoto profesionālās kvalifikācijas prasību redakcijas	-